

VSA Discussiestuk

Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam (VSA) zet zich in voor de keuzevrijheid van kinderen bij de overgang van basis naar voortgezet onderwijs

De jacht op de turbo tiener

Vervolgonderwijs in Amsterdam moet beter, maar hoe?

Het vervolgonderwijs in Amsterdam zal in 2015 met grote veranderingen te maken krijgen. De Cito eindtoets krijgt een andere functie, de invloed van schooladvies bij toelating tot het vervolgonderwijs wordt groter, het nieuwe het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO) zal meer ruimte moeten geven aan nieuwe schoolinitiatieven en er komt een nieuwe methodiek voor inschrijving voor het vervolgonderwijs, vergelijkbaar met de wijze waarop dit nu al werkt in het basisonderwijs. Dit lijkt een goed moment voor een breder discussie over het functioneren van het vervolgonderwijs in Amsterdam.

In december afgelopen jaar is weer de Dronkers lijst geselecteerd. De lijst meet de kwaliteit van scholen aan een aantal criteria. Uit de lijst blijken twee zaken: Er zijn in Amsterdam bovengemiddeld veel scholen die slecht scoren. En de top van de scholen is vrij constant. De vraag is of hier een samenhang tussen is.

Een hoge score is van groot belang van scholen want een hoog resultaat betekent een grotere instroom van leerlingen van een beter niveau. Scholen met hoge scores trekken ambitieuze kinderen van ambitieuze ouders. Buitenlandse topscholen testen en selecteren het grootste talent direct aan de poort, maar in Nederland vinden we dat niet wenselijk. Iedereen met een bepaald niveau Cito score is welkom, daarna volgt verdere kwaliteitsverbetering.

Die verbetering zou kunnen worden bereikt door de beste leraren te selecteren om het beste onderwijs te geven, maar dat blijkt in de praktijk lastig. Leerkrachten hebben veel individuele vrijheid, waardoor een uniform

kwaliteitsbeleid lastig is. En kwaliteit wordt vooral gemeten aan de hand van eindscore van leerlingen.

Daarmee is het verbeteren van het niveau van leerlingen het beste instrument geworden om de meetbare kwaliteit van de school te verhogen. Door een leerlingenpopulatie van een zo hoog mogelijk niveau eindexamen te laten doen, weet de school zich verzekerd van goede eindexamenresultaten. Waar je van een school een inspirerende omgeving verwacht waar leerlingen door betrokken leraren worden opgeleid om zelfstandig te werken en te denken, blijken scholen vooral toetsinstituten waar het uitselcteren van zwakkere leerlingen eerder regel dan uitzondering is.

Scholen die niet de beste kinderen krijgen, of het moeten hebben van kinderen die bij de topscholen uitvallen, zullen de top in de lijstjes nooit halen. Ook al doen ze hun stinkende best minder getalenteerde kinderen de eindstreep te laten halen en leveren ze daarmee op zich een veel grotere toegevoegde waarde dan de topscholen. Het effect hiervan in Amsterdam is dat scholen met de beste eindscores de grootste stroom inschrijvingen krijgen en dus moeten loten. Minder presterende scholen drijven deels op uitgelote en gesjeesde leerlingen van de beste scholen. Dat blokkeert meteen de weg naar een topscore, waardoor de top van de lijstjes nauwelijks verandert.

Om de druk op de topscholen te verminderen en het aanbod over de volle breedte beter te benutten lijken maatregelen nodig. In de eerste plaats zou de beeldvorming rond scholen kunnen veranderen door andere beoordelingsinstrumenten te ontwikkelen dan de eindscore van een school en de onderwijsinspectie ook op een andere manier naar scholen te laten kijken. Er zou meer oog moeten zijn voor de toegevoegde waarde van scholen, door de ontwikkeling van beginniveau van leerlingen (Cito score) naar eindniveau (eindexamen), te meten.

Scholen zouden zich meer kunnen onderscheiden door te kiezen voor een herkenbaar onderwijsaanbod door specialisatie op een onderwijsniveau en een schaalomvang die de afstand tussen schoolleiding en leerlingen en hun ouders verkleint. Specialisatie van scholen kan bijdragen aan meer focus en aandacht voor leerlingen op specifieke niveaus. Op een brede scholengemeenschap van 1200 leerlingen heeft één VWO brugklas van 20 leerlingen geen bestaansrecht. Een goede HAVO-school zou niet moeten blijven trekken aan een gymnasiumklas als daar beperkte instroom voor is. Een goede vmbo school kan bijdragen aan verbetering van het moeizame

imago van een deel van deze scholen onder ouders. Excellente scholen kunnen zich immers op ieder niveau van onderwijs voordoen. Goede categorale gymnasia zijn mooi, maar aan goede HAVO en vmbo-scholen is op dit moment in Amsterdam een grotere behoefte.

Daarnaast zou er ruimte moeten komen voor scholen die de moed hebben een ander soort onderwijs aan te bieden. Onderwijs dat is gebaseerd op aandacht voor kinderen, kwaliteit van leerkrachten en een onderscheidend aanbod. Gelukkig heeft ook de staatsecretaris van Onderwijs aangegeven dat er meer ruimte moet komen voor nieuwe scholen en dat aanbod van onderwijs en vraag van ouders beter op elkaar moeten aansluiten.

Tot slot zouden scholen er goed aan doen ouders en kinderen regelmatig te betrekken in een klantenonderzoek, om goed naar voren te laten komen hoe leerlingen en hun ouders de school beleven. En beleving lijkt een begrip dat in het Nederlandse voorgezet onderwijs meer aandacht verdient en misschien de beste basis voor verbetering van het onderwijs in Amsterdam.

Amsterdam, 26 januari 2014

Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam, Veronesestraat 2, 1077 RB Amsterdam
SNS Bank 98.90.56.384 t.n.v. Stichting VSA, KvK: 34375898
stichtingvsa@gmail.com; www.stichtingvsa.nl
twitter.com/StichtingVSA